

הקדמת הערוך השולחן לחושן משפט

אריה ליבוביץ

- I. Biographical Information.
 - A. 1829-1908. Yahrtzeit 15 Adar II. Born into wealthy Russian family.
 - B. Didn't learn in yeshiva much (one year in Volozhin) – preferred learning alone.
 - C. Rav of Navardok (second position after nine years in smaller community) for 34 years.
 - D. Wrote *הקדמה* אור לישרים על ספר הישר, ערוך השולחן העתיד, ליל שימורים because it was the first volume that he published – in 1883.
 - E. Relatives.
 1. Brother in law of Netziv.
 2. Father of תורה תמימה.
- II. Nature of *תורה שבעל פה*.
 - A. Torah is lofty and infinite because it comes from Infinite God (this is meaning of *רחבה* "מצותיך מאד" "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך")
 1. It is source of all wisdom, symbolized by six branches of Menorah facing middle.
 - B. Primary greatness of torah is in *תורה שבעל פה* as in *לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל* (גיטין ס)
 1. תושב"כ to תושבע"פ, גוף give life to the נשמה.
 2. We wouldn't understand anything without *תורה שבעל פה*. For example:
 - a. *מלאכה* – What is definition of *מלאכה*? Why does torah specify in *לא תעשה כל מלאכה* the *melacha* of *משבתיכם* פרשת ויקהל? This lead the *צדוקים* to sit in darkness all shabbos (because they lack *תורה שבע"פ*). People would think you can't lift heave objects on Shabbos.
 - i. In *נחמיה יג* we find that when people buy things on Shabbos he gets angry, but the prohibition to mke *קנינים* is not in the torah.
 - ii. In *ירמיה פרק יח* we learn *איסור הוצאה*, but *תורה* says *אל יצא איש ממקומו* (פרשת בשלח) which sounds like you can't leave your house.
 - b. *זריעה נטיעה* which implies *בחריש ובקציר תשבת* only specifies *פרשת כי תשא* וניכוש מותר.
 - c. The dates of *יום טוב* are not clear – *חדש האביב וחדש האסיף* are different in different parts of the world. Torah says Pesach in first month and Sukkos in seventh but we count starting from *תשרי*.
 - d. Several times the torah says *שבעת ימים תאכל מצות*, and in *פרשת ראה* is says *ששת ימים תאכל מצות*.
 - e. *תפילין* aren't described at all
 - f. *Tzitzis* aren't described
 - g. *פרי עץ הדר*
 - h. *תרועה* without any explanation of what a *תרועה* is.
 - i. By *שחיטה* it says "*וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתיך*" but never says how to shecht or where is was *צויתיך*.
 - j. There are no *דיני שומרים* except for *דיני שומרים* בין אדם לחבירו.
 3. This is why Moshe needed 40 days on *הר סיני* – the actual *לוחות* he got immediately.

הקדמת הערוך השולחן לחושן משפט

- III. Development of גמרא and משנה.
- A. saw the great רבי יהודה הנשיא פיזור של עם ישראל so he gathered scholars to share their מסורה and organized משנה סדרי ששה with extreme brevity.
- B. All the work of אמוראים was dedicated to understanding the משניות (עם הברייתות until we couldn't read only the משנה and רבינו אשי put together the גמרא, with which no later authority may argue.
1. Major commentators of gemara: Rashi because he is a מנורה הטהורה who wrote all that he was מקבל מרבותיו. תוספות became widely accepted because they were גדולים בחכמה ובמנין מכל חכמי ישראל שבימיהם כי שמונים בעלי תוס' למדו לפני הארי and they lighted the path through the gemara for us.
 2. They also included hidden philosophical teaching in אגדתא like in פ"ה דב"ב and in פ"ק דבכורות. These were purposely put in vague and confusing language because not everybody is ready for it – similar to somebody who was in a dark room and isn't ready for light.
- IV. מחלוקת in our Tradition.
- A. Don't be discouraged by the existence of so much מחלוקת because ניתנה מרועה כולה אחד.
- B. as long as everybody is working with logical construct, different situations will call for different approaches. All of it is torah. The proof to no weakness in our tradition is that the vast majority was never debated (e.g. identity of עץ הדר, פרי עין, כמה ברכות בתפילה או לפני 'כמה פרשיות במזוזה, כמה בתים בתפילין של ראש, תחת עין ממון ואחרי ק"ש).
1. Slight changes in נוסח like עולם או אהבת רבה or saying הודו before or after are insignificant and you should just follow practice of the shul.
 2. Further proof – we never find arguments about identity of מלאכות השבת 39 and never found anybody starting Shabbos at any time other than שקיעה on Friday. Even though we have been separated from each other in many countries for most of history we never celebrate טובים ימים on different days. "וכבר אמר אחד מגדולי חכמי יון שחישוב המולד לישראל הוא אות ומופת על הנבואה בישראל וכל הדברים הללו אין להם רמז וזכר בתורה שבכתב".
- C. The various disputes are like different instruments in a symphony – all add to the character and beauty of torah.
- V. Halacha. The idea of אלו ואלו is great in תורה של תורה, but הלכה requires specific instruction, which was the goal of the וטור ר"ף רא"ש רמב"ם.
- A. Because of variety of opinions ודרכי משה יוסף הצדיק ומשה איש האלקים wrote יוסף הצדיק ודרכי משה. When שולחן ערוך was first published ויקח משה את עצמותו של יוסף הצדיק והכניס דבריו בתוך דברי רבינו הב"י ושניהם כאחד בנו את כל בית ישראל בדינים הנהוגים בזמן הזה.
1. They never intended people to pasken from the שולחן ערוך without knowing the sugya. The הלכה מתוך השולחן writes: מהרש"א סוטה דף כב ערוך והרי הם אינם יודעים טעם הענין של כל דבר אם לא ידקדקו בדבר מתחילה בתוך התלמוד שהוא שימוש ת"ח וטעות נפל בהוראתם והרי הן בכלל מבלי עולם ויש לגעור בהן ואף הרב הגדול מהר"י קארו ז"ל writes: תוס' יום טוב (הקדמה למעדני יו"ט), Similarly,

הקדמת הערוך השולחן לחושן משפט

אשר השביר בר בספרו בית יוסף ומתוכו עשה החבור שקראו שולחן ערוך בדמותו ובצלמו של ספר הטורים ועל לשונו תמיד לשון הרמב"ם ז"ל לא נתכוין מעולם להורות מתוך ספרו חלילה וחלילה מלחשוב עליו כזאת רק מי שלמד ועיין בספר הטורים עם פירוש הב"י וילאה למצא תכלית כל דין הלא ידעו ויבינו מתוך השו"ע זאת היתה כוונתו הרצויה.

2. tried to solve this problem – many other אחרונים added to the vastness of halachic literature afterward.

VI. This sefer provides ten things:

A. Everything in the ערוך שולחן explained with the reasons and logic.

B. All opinions of major אחרונים are quoted.

C. When there is מחלוקת he quotes all sides and paskens – you can choose to accept this psak or not.

D. When אחרונים argue on בעלי השו"ע he works hard to be מיישב דבריהם.

E. Worked very hard to explain difficult passages in רמב"ם.

F. Many halachos from ראשונים that hadn't previously made it into halachic literature are brought. Also many חידושים להלכה, but all are introduced with "נראה לי" or "יראה לי".

G. When no sources are quoted it is usually from ערוך השולחן בעלי with some additional explanation. Anything from other authorities have sources cited in brackets.

H. Very often new explanations of גמרא וראשונים will emerge, but they will be in brackets so as not to bog down those who are only interested in halacha. Also cites passages in ירושלמי and will let you know if בבלי argues.

I. Brings all halachos, even those that aren't practical nowadays (e.g. דיני סנהדרין, דיני סמיכה, דיני נפשות, דרישה וחקירה בעדים בד"נ, דיני הזמה, דיני קנסות, דיני רוצח ועגלה ערופה, דיני ערי מקלט).

J. In all matters not נוגע למעשה he sticks with the רמב"ם but will note when others, like ראב"ד, argue.

VII. Closes by asking people to read and let him know if he made any mistakes in which case he will be happy to correct himself.

הקדמה

ב

אל אלהים יי הוא יודע וישראל הוא ידע : יוסע כ"ב .

י תורתנו הקדושה וספורת ארובה מארץ מדס ורחבה מני יס גבוה מעל גבוה ועמוק עמוק מי ימלאהס, ואיך לא, וסרי היל בח חלקים חיים והיל עלס הסכמה העליונה וסס חנין עוזס והיל יחברך שמו וסכמתו אהד סן וכסס שאין ראשית לראשיתו וגוין אחרית לאחריתו כמו בן אין ראשית ואחרית לחמתו וזכו שאמר נעים זמירות ישראל רחבה מלוךך מחד כלומר בלי גבול ולזה הסתכן לאמר גל עיני ואביטה נפלאות מתורכך, וגס היל הסמור לכל הסכמות ואל זס רמזו שסס קני הסמורה שסיו סולס פויס אל סדר האמעי כמו שביארו גדולי חכמי לב סלס בפרסס ועיקר גזולת הסורה מודעס מהסורה שבעל פס כמו שאמר חז"ל לא כרת הקב"ס ברית עם ישראל אלס בביל דברים שבע"פ שנאמר כי על פי הדברים הללס כרתי אהך ברית וזה ישראל [גיטין ס'] וזה סלמוד הגדול והקדוש, סגולס והגדוש מכל סון יקך פמיים ואבני ספן מעולפת ספיריס ולאשר עיניס לו ולו ירלס מרגליות טמונות ככל עינין ועינין, וסחורה שבע"פ נותנת רוח חיים בחורה שבכח, וכסס סססמס נותנת רוח חיים בגוף האדם כמו בן הסורה שבע"פ נותנת רוח חיים בחורה שבכח כי היל סחומס וסחומס ואין כס אף מלס אהס מבוארת, כמו שבכת דכתיב לא חשס כל מלאכס מכו גדר סמלאכס ולמס פרעס הסורה בפרסס ויקל מלאכת סבערס כפני עמלס כמ"ס לא סבערו אס ככל מוסבותיכס ביום סבנת עד שמכבר טעו צו סלדוקיס ויסבו כחשך בלילי סבתות כי סלכו כחשך ולא נגס עליכס אור הסורה שבע"פ ובפרסס ססל לא סזכירס רק על חייסס וקניס דכתיב כחייס כחייס ובקניס סבנת דמסמע בזריעס וניטעס וניכוש מוחד ועיקר עינין סביחס נעלס דלפי פסותסס אין לעמול כלל בסבת וסס נרלס לטלס שולחן כנד מחדר לחדר אסור אסכסס! ומלינו בנחמיס [י"ג] כסקנו מסוריס דגיס וסארי ספיליס סבנת לעק עליסס ואמר מס סדבר סרע סזס אסר אסס עוסיס ומחלליס אה יוס סבנת סרי דלקנות דבר הוי חילול סנת ואיפס נכתב זס בחורה וירמיס סבייל אמר [י"ח] ולא סולילו מסס מכותיכס ביום סבנת וכל יללכס לא סעשו סרי דסוללס מרס"י לרס"ד הוי ג"כ מלאכס ואיפס כחוב זס בחורה ובפרסס סכלס כתיב אל ילס חייס עוקמו ביום סביעי דלפי פסותסס מסמע סססור לזו ממקומו ביום סבנת וכבר יס סעשו לומר בן :

ג עיקרי סמועות נעלס מתי הול חדס סלביב ומתי הול חדס סלסיף סרי לא כל סמדינות סוין כזס, ועוד ססחורה אמרס סכג סככס יכיה בחדס סרלשון וסג ססכות בחדס סביעי וסרי סכסס אלו מונין מסארי ולפ"י היל לנו לעשות פסס כסארי וסוכות צייסן, וסוד סרי כמס פעמיס כתיב בחורה שבעת ימיס סלכל מלות ובפרסס רלס כחוב שסס ימיס סלכל מלות, ובמלות ספילין כתיב וקשרסס ללות על ידך וסיו לעוטפות צין עיניך מס נקסור, מס היל סמונתס, ובמלות לילית כתיב ועשו לסס לילית איזו לילית, ובארבע מיניס סבלוג פירסס כל סללס מיניס כזר סיעב וסמין סרביעי סחמס וכחכס פרי עץ סדר ולמס לא ביארס כפירוס מס זס, וכן בר"ס כתיב יוס סרועס יכיה לכס ולא פירסס מכו ססרועס ואופן ססרעס, ולמס כמקוס אחר ביארס וסרעוסס כסללות ובכחן כזס סקבלס דוקא כסופר, וכן כסחיטס כתיב וזנת מנכרך ומלאך כלסר לויחך כזיזס מקוס לזכו ומכו עינין סזביחס אס לככות בקדוש על ראשס אס לחוך סולר או סארי עינייס מסחיטס, וכן כזייס סנין אדס לחבירו לא ביארס מלומס רק דיני סומריס, סלמס מפני סעיקי סורה נוסרו כקבלס למסס רבינו מסיי והול מסרס ליכושע עד סכזיליס ועד אכסי מ"ג כדחן ברית אבות וכמ"ס סרמב"ס ז"ל כסקדמתו לחבור סי"ד סחוקס דכל סמלות סלמרו למכס רבינו כסיי כפירושן נהו סנאמר וסחכס לך אה לוחות סלכין וסחורה וסמליס חורס ו סורה שבכח וסמלות ו פירושס ולו לעשות סחורה ע"פ סמלס ומלס וז היל סנקדלח חורס שבע"פ ולזס סולך מסס רבינו לסיות כסר ארבעיס יוס וארבעיס לילס לקבל סורה שבע"פ דללו סלוחות כעלמן כפי פסוטן כשסס קלס סיס מנין לוחס :

ד וזהו סמסס וסלמוד דרבינו הקדוש כסרלס גדל ספיור מעס ישראל אחר סחורצן אכף כל חכמי ישראל וסעתיקו כל אהד ואחד סמסיות סעתיקות סהיס לסס כקבלס מרצס מרצס עד הלכס למסס מסיני ומזס רבינו סקנוש וסכורחל קדישחל דיליס חדרו אלו סשסס סרי מסס וסעלס על ספר כקילור נמךך רק לזכרון דברים כעלמל וס"כ כל סכמיס סכדורות סכזיליס כל עמלס סיתס לכנין דברי סמסיות ומס סנחוסף עליו מהסוססס

עס שהמייתם לרעה
ועם אהד מישראל
שם ערבים זה כזה

לאנראן, שלא ימצא
תוך סבור מושבות
לבני ישראל ולפני
מביאים מרף לביחם
לחם קרקע וגינות
עלה הרוממה היתה
ידך בלב שמח היינו

משפחות הגורדין
זכה נפשות רעבים

ים המה, ויש כזה
אשר יתאמצו לית
ם בשמחה לעבת
; מעבודת הצבא
אך זה המשתמש
חורים מפה גפול
לאות פקודות דוד

ויס יושבי הכפרים
כימים הראשונים
הכפרים לא יניחו
סררבה בתי סרוח
לזו כי לא נראה

הישראל והרבינים
לאינו יהודי יותר
זה בין יהודי בין
כארגו בס"י שס"ס
לך וכאשר בארנו
עת האקף פה :
מות הרומסו :

הקדמה

מהחוססות והבריאות וספרא וספרי ומילתא אס כי כולם נרמזים במשנה אומם לאו כל מוחא סנין דא לסניס
 מחוך קילורי המבניות ולזה בימי רבינא ורב אשי וכל חכמי ישראל שבימיסם נגמר זה התלמוד הגדול והקדוש ומלא
 אין לו רבות לא להסוף ולא לגרוע מהתלמוד רק להבין דבריו ואלה המה ראשי אלפי ישראל שהיו אחד זמן
 תחימת התלמוד כל גאוני מורה ומערב כל עמלם הים להבין דברי התלמוד וחברו עליו פירושים רבים ותוספת
 להפירושים וזכינו שנתקבלו בכל חפוצות ישראל פירושי אור החיים, המגורה הסטורה, רש"י ז"ל מפני שהעלה
 בפירושו כל מה שקבל מדבריו וזכינו להוספת רבותיו הרפאים שהיו גדולים בחכמה ובמניין מכל חכמי ישראל
 שבימיסם כי שמוסם בעלי חוס' למדו לפני הארי המי רבינו הגדול ר"ת ז"ל כמ"ם בחש"י מהרש"ל וסם עשו אה
 ים התלמוד כדודר והאירו וחיבותיו ובלערי דבריהם הקדושים נמשש בו כאשר ימשש העור באפילה :

עור כוסיפו רבותיו חכמי התלמוד לכולל בהתלמוד הרבה מן החכמות והוסיפו בו גם דברי אגדה ודרשות רבות
 בדברים שהם כבשונו של עולם כמו מעשה בראשית ומעשה מרכבה ואלרי חכמות פלוסופיות ועצמות והסתירות
 חז"ל בדבריהם העיניס לבני יראו הליס והגרו בעגל ומידה כמו מאמרי רבה בר בר חנה בפ"ה דב"ב וכיוצא בהם
 ר' יוסע עס סבי דבי אהולא בפ"ק דבסרות וסם הפלוסופים המפורסמים בעולם מואהולא עיר החכמה בארץ
 יון וכן כל מאמרי חז"ל באגדה קך היא דרכה מפני שלף כל אדם יכול לסבול אור החכמה בגלוי כמו היושב בחשך
 ימים רבים כשילא פתאום לאור השמש יתעורר עיניו כי לא יכול לסבול האור ולכן בלישו רז"ל את מאמרי החכמה
 בכמה מלבושים וכל חכם לב ידלס מעט מעט עיניו החכמה אס הוא הגון וראוי לכך ואס לאו אין זה מניעה להסורה
 והמלוא כי כל הדברים המוגשים למעשה החורה והמלוא לא הסתירות וביהקים בגלוי :

וכי יפלא בעיניך על רוב הדיעות ומחלוקתם בפירוש הדינים דע כי לא מחכמה שאלה על זה וכבר אמר הפלוסוף
 כי לפירוש אין מספר, וכולס דברי אלקים חיים המה כמ"ם חז"ל ריש חגיגה דברי חכמים כדריבנות
 ובמסמיות וטועים בעלי אסופות נהנו מרועס אחד [קבלת י"ב] בעלי אסופות אלו ת"ח שיושבין אסופות אסופות
 וסוסקין בחורה הללו מעמאחים והללו מעטרין הללו אסוקין והללו מחורין הללו פיבלין והללו מכשירין שמה יאמר
 אדם היאך אני למד חורה מעשה תלמוד לומר כולם נהנו מרועס אחד אל אחד נתן פרסם אחד אמרן מפי אדון
 כל המעשים ברוך הוא, דמי פליגי תרי תנאי או תרי אמוראי דבין או באיסור והיתר כל חד אמר סבי מסחברי
 טעמא אין כאן שקר כלל דכל חד וחד סברא דידיה קאמר מר יטיב טעמא להחירה ומר יטיב טעמא להיכורא מר
 מדמי מילתא למילתא סבי ומר מדמי לה בעינינא אחרינא ואיכא למימר אלו ואלו דברי אלקים חיים סם זימין
 דשייך האי טעמא זימין דשייך האי טעמא סהטעם מהספק לפי שינוי הדברים בשינוי מועט [רש"י בחובות כ"ו.]
 וכמופא לזה שלא תמלא בכל הש"ס מחלוקת בעיקרי המלוא הכל מודים שפרי עץ הדד הוא אחרוג והכל מודים
 שעין חסר עין נמון אלא דכשכרו לדורשו מהפסוק מר דריש לה מסאי קרא ומר דריש לה מסאי קרא וכולס אמר
 השמעת שיחוקו כמה בחיס יש בחפילין של ראש או כמה פרשיות לריך לכחוב במחזה או כמה ברכות יש בחפלה
 או כמה ברכות יש לפני ק"ם ואחרי ק"ם או בברכות פסוקי דזמורה כל ישראל שמקלס העולם ועד קלסו שוין בזה
 שיש ד' בחיס בחפילין ושי פרשיות במחזה וי"ח ברכות בחפלה לבד ברכת המינים ושי ברכות לפני ק"ם ואחרי
 לאחריה ושינוי בכוכס כמו שזה אמר אסבה רבה וזה אמר אסבה עולם או שזה אמר הודו קודם ברוך שאמר
 וזה אמר ברוך שאמר קודם אין זה שינוי כלל דכל אחד יטל לעשות בזה כפי רלוו דדא ודא אחת היא אלא
 שאין מדרך ארץ לבנות מכפי שרכו הכיבוד ובעל מוסח זה כשצא למקום שמתפללים הווסה השני מהכלל עמסם
 מפני שכל ישראל שוים במנין הברכות והחפלות :

השמעת מומך שיסה בין חכמי ישראל כהולכים בדרך התלמוד מחלוקת בעיקרי מלאכת שבת ויו"ט או
 בסימים שזס יקדים וזה יאחר חלילה לא היתה כזאת בישראל כל ישראל מקבלים השבת והיו"ט
 בשעה אחת מקלס העולם ועד קלסו בשקיעת החמה למקומותם במחצותם, ויותר מזה תראה נפלאות ואות ומופת
 על חמימת הקבלה סכה זה יותר עת"י מאות שנה שעס ישראל מפחדים מקלס אל הקלס ואין להס שום חיבור
 זל"ז משינוי לשונם כמו שכת"י בגמרות רוסלאחד פולין ואוסטריין עם עמב"י שגמרות פרס מארחקא אלגרי
 וכונס ומריפאלי וזה רק בארבע מאות שנה שילא חכמת הדפוס לאור עולם וקדם זה לא הים שום החברות
 ממדינות

הקדמה

ממדינות אלו למדינות שבאזים ואפריקה והנה אללנו החדשים חדש מלא וחדש חסר וחשוון וכאליו פעמים ששנים
מליאים פעמים ששנים חסרים פעמים שאחד מלא ואחד חסר האם אירע במשך מאות מסנים האלו יעשו אלו
מלא ואלו חסר או בחדשים משני אדרים שלפעמים עיבור השנה במשך שתי שנים ולפעמים במשך ג' שנים האם
אירע שימי בין ז"ל וכבר אמר אחד מגדולי חכמי יון שחישב הסולד לישראל הוא אום ומפנה על הכנאה בישראל
וכל הדברים הללו אין להם רמו וזכר בתורה שכתב :

האמנם

עמודי הקבלה מתורה שבנע"פ חזקים כדאי מולך אשר כל כלי יוצר עליו לא יללם לשברו וכל רוחות לא
ינידוהו ממקומו לעקרו ומקולת מים רבים אדירים משברי ים לא ינוע ולא יחא :

ובל

מחלוקת התנאים והאמוראים והגאונים והפוסקים באמת למבין דבר לאשורו דברי אלקים חיים הנה
ולפולס יש פנים בהלכה ולאדברא זאת היא תפארת תורה הקדושה והטובה וכל התורה כולה נקראת

תורה ותפארת השיר היא כשהקולות משמים זה מזה וזהו עיקר הטימות ומי שמשוטט בים התלמוד יראה נטימות
משמות בכל הקולות המשמות זה מזה :

האמנם

כל זה הוא לפלוג התורה אבל להלכה למעשה לא כל אדם זוכה לשאוב מים חיים להלכה ולמעשה
ממים גדול הזה מפני גודל איכותו וכמותו, אי לזאת נחשורו רבותיו הקדומים לזו ויש שקולרוהו

כמו רביו הגדול הרב אלפס ז"ל ורביו הרא"ש ז"ל ויש ששאבו ממנו לכתוב הלכות הלכות כמו הנשר הגדול
הרמב"ם ז"ל ורביו יעקב בעל הטורים ז"ל :

האמנם

מפני ריבוי הדיעות עמדו שני גדולי הדור יוסף הלדק ומשה איש האלקים וחברו הגדולים
בכמות ובאיכות על ספרי הטור, בית יוסף ודרכי משה, שמה בלו במשפט על כל חילוקי הדעות

ברבותיו הראשונים ורביו בעל ז"ו פסק להלכה כשנים משלש הרועים הרי"ף והרמב"ם והרא"ש ולאשר כי
בעלי החוס' לכן רביו הרמ"א נטה ברוב הדינים אחרי רבותיו הלרפשים והאשכנזים שאנו מצוי בניהם ומזה

חברו השולחן הטור לפי ד' כי כולו זהב עסור ויקח משה את עלמותו של יוסף הלדק והכנים דבריו בחוק דברי
רביו סב"י ושייחס כאלה צו את כל בית ישראל בדברים האנונים בזמנ"י :

ולאשר

לא היה כוונתם שיפסקו מן הקיור כמ"ש המהרש"א ז"ל בסוטה כ"ב. וזה לשונו, ובדורות הללו
אופן שמורין הלכה מתוך הש"ע והרי הם אינם יודעים עטם העיין של כל דבר אם לא ידקדקו בדבר

מתחלה בחוק התלמוד שהוא שימוש ה"ח וטעות נפל בהוראחם וכרי הן בכלל מבלי עולם ויש לגטור בהן עכ"ל, וכ"כ
גאון בעל חו"ע בהקדמתו לחבורו מעדני יו"ע ח"ל ואף הרב הגדול מהר"י קארז ז"ל אשר השביר בר בספרו

בית יוסף ומחוט טהה החבור שקראו שולחן ערוך בדמותו ובכלמו של ספר הטורים ועל לשונו תמיד לשון הרמב"ם
ז"ל לא נחכוין מעולם לכורות מתוך ספרו חלילה וחלילה מלחשוב עליו כזאת רק מי שלמד ועיין בספר הטורים עם

פירוש סב"י וילאה למלא חלילה כל דין ודין הלא ידעו ויבינו מתוך הש"ע זאה היהם כוונתו הרעיה עכ"ל :

ומטעם

זה קם גאון גדול ר' מרדכי יפה וחבר ספרו הלכות והטעמים משע במשניות דברי רבותיו בעלי
הש"ע, האמנם מאשר אח"כ קמו רבותיו האחרונים גאוני עולם וחברו ספרים רבים גדולי הערך

על הטור והש"ע כמו הסמ"ע והדו"פ והב"ח והב"ט והש"ך והמג"א והחמ"ח והב"ש והע"ת והבית הלל והאור"ח
וה"מ וקל"ח והפ"ח והפ"ת והב"ב"ג והל"ג ועוד כמה חבורים מגדולי עולם הן בחיבורים הן בשו"ת

הדר החשם והבילבול למקומו : ובפרט דוד השפל הלז שחמטעו לומדי תורה נעוה"ר על כל הדברים האלם
קמחי ומחשודתי אני הלעיר לבית לוי ובעזר שדי זורי וגואלי הכותן ליעף כח חבתי חבורי זה וקראתיו בשם ערוך

חשולחן והערכתיו עם כל סמיני מטעמים והיתה החלתי בחלק השני נחטרו מטימות דבריהם וכל מעינם היה בחלק
דברי רבותיו האחרונים העמוקים והרחבים וגד זה בחלק השני נחטרו מטימות דבריהם וכל מעינם היה בחלק

הראשון ושמה הניחו לי רבותיו כר נחב להחפשט צו זה מעשה הספר בפרטיות בשיעחא דשמיא :

(א) כל דברי רבותיו בעלי הש"ע בארתי בטעמים ומקום :
(ב) כל דברי רבותיו האחרונים כשהלחים על הש"ע הבאתי דעתם ובמילתא בסעמא וכן דימסם שחדשו :

במקום

ל דא להסינים
וסקדום ומא
זיו אמר זמן
ביום ותוספת
מפני שהעלם
חכמי ישראל
הם עשו את
זילם :
ודרשות רבות
זת והסתיידום
כיויכחי התנא
החכמה בארץ
היושב בחקר
ואמרי החכמה
יעשה להחבור
אמר הפלוסוף
זים כדברנות
אופות אכופות
ין שמה אימתי
זמן מפני חזון
הכי מסתביר
ל לאיכורא מר
ים הם זימנין
כחובות ל"ו.
והכל מודים
f וכולם אמת
ות יש בחפלה
קלסו שוין בזה
ני ק"ש והתח
ס ברוך שאמר
זאת היא הלל
מהכל עמסם
זבת ויו"ט לו
השבת ואיו"ט
ה זאות ומפנה
ה שום חיבור
ואראקא אלגיר
שום הסתברות
ומדינים

הקדמה

- (ג) במקום שיש מחלוקת בין רבוחיו האחרונים והנאחי דיעוהיכם ואם היה לי דבר מה לסכרע לא מנעתי מלכתוב הכרעתי כפי ענייני דעתי ולהטעין משפט הכתוב :
- (ד) בהרבה מקומות כשהולקים על רבוחיו בעלי הש"ע וד' האיר עיני ליישב דבריהם כתבתי מה שללע"ד :
- (ה) בכמה מקומות ששאלו דברי רבנו הגדול הרמב"ם ז"ל בחימא ול"ע ממפרשי דבריו או ממפרשי הש"ע עמלתי ויגעתי להבין דרכו בקדש וסעליתי על ספרי זה :
- (ו) עוד הרבה דברים מהודשים במלאתי מחוך דברי רבוחיו הראשונים שלא הוצאו עדיין במלתי וגם דברים מהודשים שראו לע"ד מחוך הסברה או באיזה ראייה לא מנעתי מלגלותה וכחבתי לסימן [ל"ג] ר"ל גראה לי או כתבתי בהחלט הדברים יראה לי הכל לפי העניין :
- (ז) בכל מקום שלא כתבתי המקור ששאלתי ממנו ידע המעיין שזו מדברי רבוחיו בעלי הש"ע אך הרבנות הדברים בהלכה בעומא וכל אשר מדברי הראשונים והאחרונים שלא הוצא בש"ע כתבתי מקורו בשמי חלתי מרובעים כזה □
- (ח) לפרקים כבעל ידי הדברים נחדש איזה חידוש בגמ' או ברש"י וחוסי' או בשאר ראשונים רמזתי הדברים במלות מועטות כהקף שני חלתי מרובעים כ"ל שמשני שכל כוונתי להעיל ולבלי לבא בארוכה וכדכתיבי לעשות כן והמעיין יבין ומי שלא יראה לעיין בזה אין בזה מניעה בעיקרי הדברים, ולפעמים הבאתי איזה דין מחדש מירושלמי או מהוספהא ואם אין לזה סתירה מהש"ס שלנו כתבתי הדברים כהווייתם ואם לאו הערתי בהערס קטנה שמהש"ס שלנו לא משמע כן כאשר יראה המעיין בחלק השני בכ"מ בס"ד :
- (ט) בשלימות מלאכת הקדש הבאתי כל הדברים אף שאין נהגים בזמן הזה כמו דיני הנהדרין בסו' א' ודיני סמיכה בסו' ג' והמשא והמתן בדיני נפשות בסו' י"ח והדרישה והחקירה בעדים בד"צ בסו' ל' וכל דיני הזמם בסו' ל"ח וכן כל דיני קנסות במקומות השייכים לזה וכמו כל דיני כפל ודיני ארבעה וחמשה בסו' ט"ז ושנ"א ושנ"ב וכל דיני רולת ועגלה ערופה בסו' חכ"ה וגם דיני ערי מקלט והנזר שם בס"ד :
- (י) וזה דברי בדינים אלו מקור המקורות לזה הם דברי הגשר הגדול הרמב"ם ז"ל ובמקומות שש"פ פירושי רבוחיו רש"י וחוסי' נשתנו הדברים מדעתו הגדולה או במקומות שהראב"ד השיג עליו או משאר ראשונים הבאתי דבריהם בלשון יש אומרים וכתבתי המקור בשני חלתי הגדולה או במקומות שהראב"ד השיג עליו או משאר ראשונים הבאתי בקילור מרץ, והנה עכבתי ענתי ערכתי שולחתי וזה השולחן אשר לפני ד' אקוס לד' כי רבים יסובו על שולחתי ויאלכו עניים וישבעו ויהללו את שם ד', ובקשתי שמוחה לכל מי שלא יערב לו איזה מהמעטמים ממעטמי השולחן בטובו להודיעני ואקשב והשמע ואודה על האמת והיה אם יזכירי ד' בחסדו לשוב להדפיסו יבואו כל הדברים על מקומם בשלום :
- וואת** תורת האדם, להסתחן לפני ד' להאיר עינים בתורתו הקדושה לבין ולהשכיל ולהיות ממלדיקי הרבים בחבורים מועילים. אלה דברי הכותב והחוסם ביום הרביעי בכ"ד לירח טבת שנת תרמ"ג פ"ק באוהרדק נאום **יהיאל מיכל** בר' **אהרן הלוי** עפשטיין החופ"ק בעס"מ ספר אור לישירים על ספר הישר לר"ח ז"ל :

